

Δαίδαλος και Ήκαρος

κείμενο

Ερένη Σβορώνου

εικονογράφηση

Βασίλης Κουτσογιάννης

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΥΛΙΚΟ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

Πριν από την ανάγνωση του βιβλίου

Εισαγωγή στο όνειρο του ανθρώπου να πετάξει
– Κοιτάζοντας τον ουρανό

- Αν το ταξίδι και η περιπέτεια είναι η πύλη εισόδου στην **Αργοναυτική Εκστρατεία**, το όνειρο της πτήσης είναι η βασιλική οδός για να εισαγάγουμε τα παιδιά στον μύθο του Δαίδαλου και του Ίκαρου. Εγείρουμε το ενδιαφέρον τους με ερωτήσεις για συζήτηση και, αν είναι επιθυμητό, έρευνα και δημιουργία ιστοριογραμμής:
 - Ποιος έχει παρατηρήσει τα πουλιά που πετούν στον ουρανό;
 - Μήπως ξέρεi κανείς τις ονομασίες τους; Πόσα είδη γνωρίζουμε;
 - Πετάνε άραγε όλα με τον ίδιο τρόπο;
- Το κολιμπρί, για παράδειγμα, είναι διάσημο για το πιο γρήγορο χτύπημα φτερών! Αν το σκεφτείτε, πρέπει να τα κινεί συνέχεια για να μένει στην ίδια θέση!
- Τα αρπακτικά, πάλι, κάνουν το αντίθετο. Πετούν με ανοιχτά τα φτερά τους, καθώς εκμεταλλεύονται τα ζεστά ρεύματα του αέρα, που τα βοηθούν να κρατηθούν ψηλά στον ουρανό. Ίσως έχετε παρατηρήσει ότι ο ζεστός αέρας σε ένα δωμάτιο πάει προς τα πάνω. Αυτό το ξέρουν τα αρπακτικά. Ο ζεστός αέρας είναι ένα είδος καυσίμου για την πτήση τους. Καθώς δε χρειάζεται να

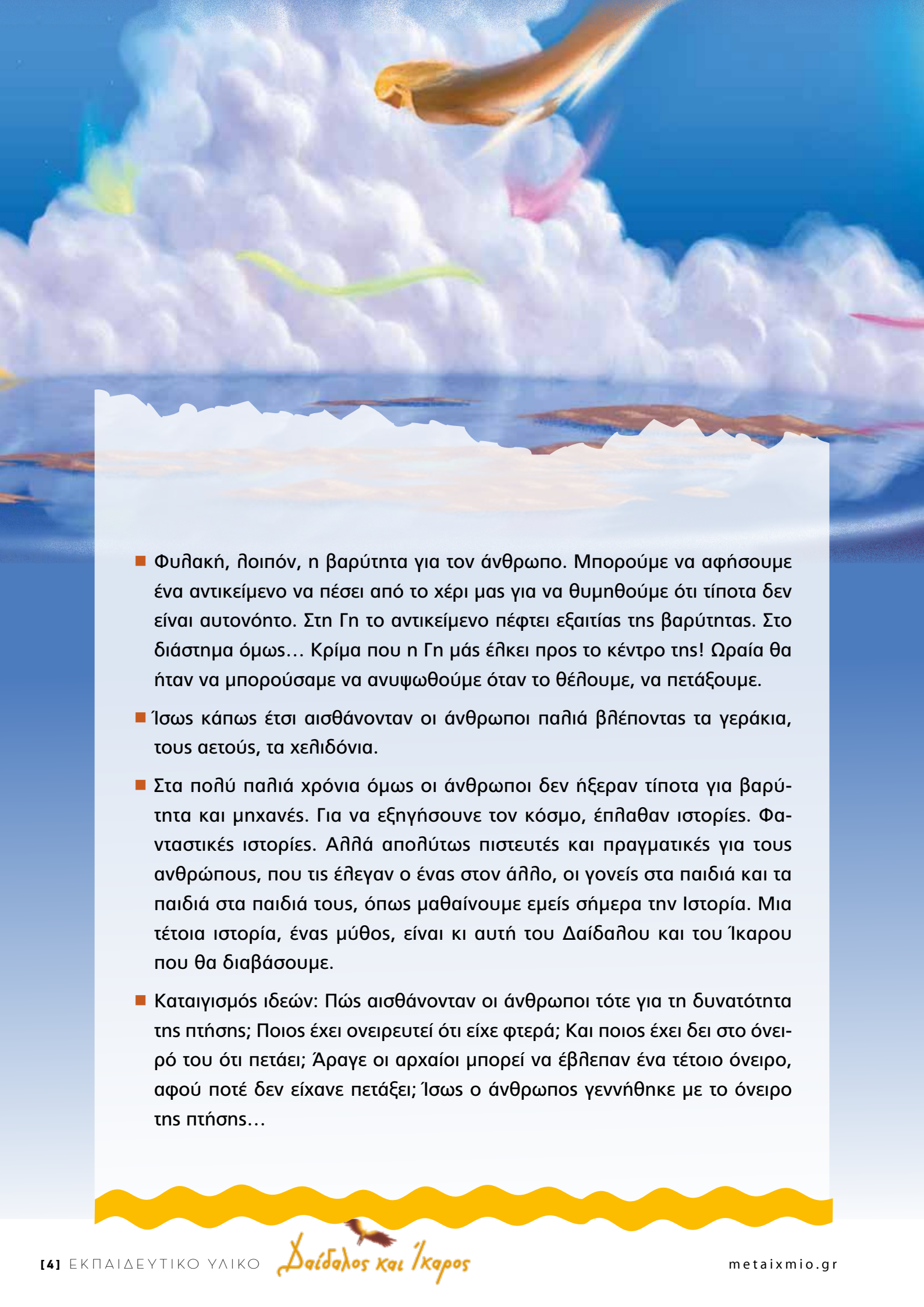

κουνάνε τα φτερά τους πολύ για να «κρατηθούν στο ύψος τους», κάνουν οικονομία δυνάμεων, οικονομία ενέργειας. Κι έτσι μειώνουν και την ανάγκη τους για τροφή. Σοφή η φύση;

- Πώς τα κατάφερναν άραγε οι φτερωτοί δεινόσαυροι, οι πρόγονοι των πουλιών, να πετάξουν;
- Δίνουμε όσο χρονικό περιθώριο θέλουμε για έρευνα για τα παραπάνω θέματα, ανάλογα με το ενδιαφέρον των παιδιών και τον χρόνο που θέλουμε να διαθέσουμε στο βιβλίο και στις προεκτάσεις του.

Στις καρδιές των προγόνων μας
– «Προσινεμά» για το βιβλίο

- Πώς θα αισθάνονταν οι άνθρωποι παλιά, πριν από τα αεροπλάνα, τα διαστημόπλοια και τα drones, που έβλεπαν τα πουλιά να πετάνε, αλλά οι ίδιοι δεν μπορούσαν να το κάνουν; Η δύναμη της βαρύτητας, η έλξη που ασκεί η Γη στα σώματα που την πατούν, ίσως ήταν μια φυλακή! Όπως ο λαβύρινθος, η φυλακή που είχε φτιάξει ο πολυμήχανος τεχνίτης, αρχιτέκτονας και αγαλματοποιός της αρχαιότητας, ο Δαίδαλος, για να φυλακίσει ένα τέρας, τον Μινώταυρο, που είχε γεννήσει η βασίλισσα της Κρήτης. Όμως η φυλακή για τον Μινώταυρο, το τέρας που όλοι ξέρουμε, έγινε φυλακή και για τον δημιουργό της. Για τον Δαίδαλο και τον γιο του, τον Ίκαρο. Αυτά όμως αφήσουμε να μας τα πει το βιβλίο.

-
- Φυλακή, λοιπόν, η βαρύτητα για τον άνθρωπο. Μπορούμε να αφήσουμε ένα αντικείμενο να πέσει από το χέρι μας για να θυμηθούμε ότι τίποτα δεν είναι αυτονόητο. Στη Γη το αντικείμενο πέφτει εξαιτίας της βαρύτητας. Στο διάστημα όμως... Κρίμα που η Γη μάς έλκει προς το κέντρο της! Ωραία θα ήταν να μπορούσαμε να ανυψωθούμε όταν το θέλουμε, να πετάξουμε.
 - Ίσως κάπως έτσι αισθάνονταν οι άνθρωποι παλιά βλέποντας τα γεράκια, τους αετούς, τα χελιδόνια.
 - Στα πολύ παλιά χρόνια όμως οι άνθρωποι δεν ήξεραν τίποτα για βαρύτητα και μηχανές. Για να εξηγήσουν τον κόσμο, έπληθαν ιστορίες. Φανταστικές ιστορίες. Αλλά απολύτως πιστευτές και πραγματικές για τους ανθρώπους, που τις έλεγαν ο ένας στον άλλο, οι γονείς στα παιδιά και τα παιδιά στα παιδιά τους, όπως μαθαίνουμε εμείς σήμερα την Ιστορία. Μια τέτοια ιστορία, ένας μύθος, είναι κι αυτή του Δαίδαλου και του Ίκαρου που θα διαβάσουμε.
 - Καταιγισμός ιδεών: Πώς αισθάνονταν οι άνθρωποι τότε για τη δυνατότητα της πτήσης; Ποιος έχει ονειρευτεί ότι είχε φτερά; Και ποιος έχει δει στο όνειρό του ότι πετάει; Άραγε οι αρχαίοι μπορεί να έβλεπαν ένα τέτοιο όνειρο, αφού ποτέ δεν είχαν πετάξει; Ίσως ο άνθρωπος γεννήθηκε με το όνειρο της πτήσης...

Μια ιστοριογραμμή, μια υπέροχη ιστορία ξεκινά

- Αν οι φτερωτοί δεινόσαυροι ήταν τα πρώτα πλάσματα που πέταξαν στους ουραμούς, οι πρόγονοι των πουλιών που ξέρουμε σήμερα, τότε ποιοι να ήταν οι πρόγονοί μας, εμάς των ανθρώπων, που πέταξαν;
- Ξεκινούμε μια ιστοριογραμμή με ζωγραφιές των παιδιών.
 - Εικόνα 1: Δεινόσαυροι με φτερά
 - Εικόνα 2: Πουλιά
 - Εικόνα 3: Τι θα ζωγραφίσουμε εδώ;
- Συζήτηση: Ποιος νομίζουν τα παιδιά ότι ήταν ο πρώτος άνθρωπος που πέταξε, σύμφωνα με αυτά που πίστευαν οι αρχαίοι, σύμφωνα με τους μύθους τους; Το πιο πιθανό είναι τα παιδιά ήδη να γνωρίζουν τον Δαίδαλο και τον Ίκαρο και να τους ανασύρουν.
- Τοποθετούμε και άλλες λευκές σελίδες και εγείρουμε το ενδιαφέρον των παιδιών με ερωτήσεις: Μετά τον μύθο τι; Ποιοι ήταν οι πρώτοι πραγματικοί Δαίδαλοι και Ίκαροι; Ας μείνουμε όμως λίγο σε αυτούς τους δύο ξεχωριστούς μυθικούς ήρωες. Ας δούμε πώς κατάφεραν να κάνουν το όνειρο πραγματικότητα. Ας δούμε την τεχνολογία του Δαίδαλου, αλλά και άλλα κρυφά καύσιμα που χρησιμοποίησαν για την πτήση τους: την αγάπη τους για ελευθερία, ίσως και για εξουσία, δύναμη. Θυμηθείτε: Ο Ήλιος ήταν θεός. Τα ουράνια ήταν για τους θεούς. Η γη για τους ανθρώπους. Κρατήστε το αυτό, και ας ξεκινήσει η ιστορία.

Για την ανάγνωση του βιβλίου

Διαβάζω και παίζω

Δημιουργική αξιοποίηση της σχέσης κειμένου-εικόνας

- Μπορούμε να πειραματιστούμε με την ανάγνωση των κεφαλαίων πρώτα μέσα από την εικόνα. Τα παιδιά διατυπώνουν υποθέσεις για την πλοκή, και ακολουθεί η ανάγνωση του κεφαλαίου.
- Αντιστρέφουμε την τεχνική, για ποικιλία: Διαβάζουμε το κεφάλαιο και φανταζόμαστε πώς το εικονογράφησε ο εικονογράφος. Τα παιδιά δοκιμάζουν τη δική τους εκδοχή εικονογράφησης, την οποία συγκρίνουμε με του εικονογράφου. Δε μας ενδιαφέρει η τεχνική, αλλήλ η προσέγγιση. Ποια σκηνή διάλεξε ο καθένας να ζωγραφίσει;

Παντομίμα

- Ύστερα από την ανάγνωση ενός κεφαλαίου ζητάμε από τα παιδιά να σκεφτούν και να ζωντανέψουν ατομικά ή ανά δυάδες ή τριάδες μια σκηνή, την οποία θα παρουσιάσουν μπροστά σε όλους. Ποια σκηνή είναι αυτή;
- Προέκταση: Με το άγγιγμά μας οι ήρωες ζωντανεύουν και αποκτούν φωνή για να απαντήσουν στο ερώτημά μας, π.χ. «Πώς αισθάνεσαι;», «Τι φοβάσαι;», «Τι ελπίζεις;».

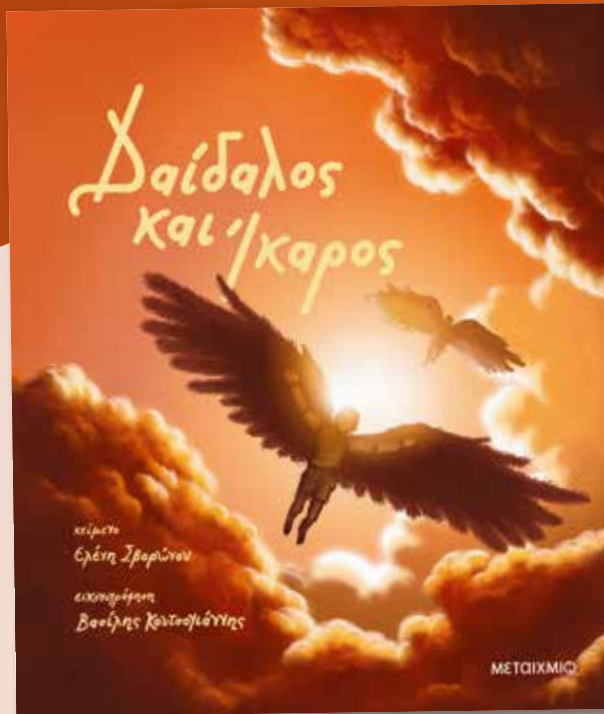
Μετά την ανάγνωση του βιβλίου

Ιστοριογραμμής συνέχεια...

- Συμπληρώνουμε την ιστοριογραμμή με την ιστορία της πτήσης του ανθρώπου. Σταθμοί όπως «Το πρώτο αερόστατο», «Το πρώτο αεροπλάνο», «Η πρώτη γυναίκα αεροπόρος», «Το πρώτο διαστημόπλοιο», «Το πρώτο drone» ανοίγουν ενδιαφέροντα θέματα για έρευνα.

Πρόοδος ή Ύβρις;

- Κλείνουμε συζητώντας με τα παιδιά αν τελικά η ολοένα και μεγαλύτερη κατάκτηση των αιθέρων και του διαστήματος είναι πρόοδος ή μήπως είναι και λίγο «ύβρις». Μήπως θυμώνουμε τους θεούς; Μήπως τα προβλήματα που έχουμε με το κλίμα, τη ρύπανση, την ειρήνη κ.ά. είναι μια κάποια δική μας «τιμωρία», όπως ήταν η τιμωρία του Ίκαρου; Σκεφτόμαστε αν χρησιμοποιούμε τα αεροπλάνα και τα drones πάντα για ειρηνικούς σκοπούς. Σκεφτόμαστε αν η κατάκτηση του διαστήματος, όσο συναρπαστική κι αν είναι, μπορεί να προκαλέσει και προβλήματα. Ήδη υπάρχουν διαστημικά σκουπίδια από τις πτήσεις μας. Τα αεροπλάνα, με το διοξείδιο του άνθρακα που εκπέμπουν, οξύνουν το πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής. Τα ταξίδια έγιναν τόσο φτηνά, που δεν έμεινε πια γωνιά της Γης ανεξερεύνητη. Είναι μόνο καλό αυτό;
- Με ποιους όρους τελικά μπορούμε να γίνουμε Ίκαροι που δε θα προκαλέσουμε τον θυμό της Γης και της θεάς της ειρηνικής συνύπαρξης των ανθρώπων μεταξύ τους αλλή και με τη φύση;

Από 5 ετών

Κυκλοφορεί
από τις εκδόσεις
ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ

Πάνω από τη γη είναι ένα όμορφο ανάκτορο. Το πιο ωραίο ίσως που χτίστηκε ποτέ στην Ελλάδα: η Κνωσός. Κάτω από τη γη, στο υπόγειο του παλατιού, ένας σκοτεινός λαβύρινθος. Η φυλακή του Μινώταυρου. Δημιουργός τους ο πιο άξιος αρχιτέκτονας και τεχνουργός του κόσμου, ο Δαίδαλος. Κι όμως. Ο Δαίδαλος τώρα, σκληρά τιμωρημένος από τον βασιλιά, ρίχνεται κι ο ίδιος στον λαβύρινθο. Μαζί κι ο γιος του, ο Ίκαρος. Ο καιρός περνά κι ένα όνειρο τους κρατάει ζωντανούς: να δραπετεύσουν. Ποια θαυμαστή κατασκευή θα επινοήσει ο πατέρας; Τι οδηγίες θα δώσει στον γιο του; Πόσο εύκολο είναι να ακολουθήσει εκείνος τις οδηγίες αυτές; Μήπως είναι πιο ωραίο να ανοίξει τα φτερά του για κόσμους που ο πατέρας του ούτε που ονειρεύτηκε; Ο ουρανός είναι το όριο όταν είσαι νέος...

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΕΠΙΣΗΣ

ΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΣΧΕΔΙΑΣΕ
Η ΕΛΕΝΗ ΣΒΟΡΩΝΟΥ, ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ.